

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 117/05-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. apríla 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Jána Štefíka, bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 270/04 z 30. novembra 2004 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Jána Štefíka o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2005 doručená sťažnosť Jána Štefíka (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn.

16 C 64/04 z 27. septembra 2004 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 270/04 z 30. novembra 2004.

Skutkový stav, ktorý viedol k podaniu sťažnosti ústavnému súdu, je v sťažnosti opísaný od 31. mája 2004, keď sa sťažovateľ návrhom podaným okresnému súdu domáhal náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie od 1. augusta 2001 do 31. decembra 2003. Zo sťažnosti a k nej pripojených písomností ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 16 C 64/04 z 27. septembra 2004 konanie v právnej veci sťažovateľa zastavil a zároveň rozhodol, že po právoplatnosti rozhodnutia bude spis postúpený Sociálnej poisťovni, ústrediu Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“). Okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie poukazom na § 85, § 178, § 179 a § 272 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) argumentujúc tým, že od 1. januára 2004 o úrazových dávkach prináleží rozhodovať len Sociálnej poisťovni, keďže nárok uplatnený sťažovateľom už nie upravený v Zákonníku práce v znení platnom v relevantnom čase. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal v zákonom ustanovenej lehote odvolanie, navrhol ho zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na to, že do 31. decembra 2003 úrazové dávky neboli, ale Zákonník práce v ustanovení § 195 a nasl. riešil náhradu škody vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania a v ustanovení § 272 ods. 5 zákona o sociálnom poistení uvádza, že v konaniach o náhrade za stratu na zárobku, ktoré neboli právoplatne skončené do 31. decembra 2003, sa rozhodne podľa doterajších predpisov účinných do 31. decembra 2003. To platí aj pre danú vec a všeobecný súd má právomoc o nej konať. Krajský súd po tom, čo dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľa nie je opodstatnené, uznesením sp. zn. 4 Co 270/04 z 30. novembra 2004 napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

K porušeniu čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy

Podľa názoru sťažovateľa išlo zo strany označených všeobecných súdov o chybný výklad § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku považujúc „... za nesporné, že môj nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti uplatňovaný za obdobie od 01. 08. 2001 do 31. 12. 2003 je v oblasti hmotného práva nárokom na náhradu škody

z titulu pracovného úrazu a ako taký je upravený v § 190 a nasl. zák. č. 65/1965 Zb. – Zákonník práce, podľa ktorých treba právny vzťah posúdiť s poukazom na § 251 ods. 1 zák. č. 311/2001 Z. z. – nový Zákonník práce. Takto je podľa môjho názoru situácia riešená aj v § 272 ods. 1, 5 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a právomoc Sociálnej poisťovne Bratislava je daná k rozhodovaniu o úrazovej rente až od vzniku nároku po 1. 1. 2004“.

K porušeniu čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy

Sťažovateľ vidí porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy v tom, že „V danom prípade je podľa môjho názoru daná príslušnosť Okresného súdu v Prievidzi, ktorá vyplýva z § 7 ods. 1, § 9 ods. 1 a § 84 O. s. p. Zákonným sudcom je podľa § 3 ods. 3 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v prejednávanej veci“.

Sťažovateľ v nadväznosti na uvedené tvrdí, že zákonná sudkyňa, ktorej bola jeho vec pridelená, malo o jeho nároku konať a rozhodnúť. Zastavením konania bolo preto porušené jeho základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi. K porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov došlo podľa sťažovateľa tým, že o jeho návrhu z 31. mája 2004 nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Pretože sťažovateľ zastáva názor, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu boli porušené jeho označené základné práva, navrhuje, aby ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní rozhodol týmto nálezom:

„1. Právo Jána Štefíka na spravodlivé rozhodnutie veci bez zbytočných prietáhov a zákonným sudcom podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní

vedenom na Okresnom súde v Prievidzi pod č. 16 C 64/2004 a na Krajskom súde v Trenčíne pod č. 4 Co 270/04 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu v Prievidzi č. 16 C 64/2004-12 zo dňa 27. 09. 2004 a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. 4 Co 270/04-26 zo dňa 30. 11. 2004 sa zrušuje a Okresnému súde v Prievidzi sa prikazuje vo veci 16 C 64/02004 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Jánovi Štefíkovi súd priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume Sk 100 000 (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Trenčíne je povinný nahradiť Jánovi Štefíkovi trovy právneho zastúpenia v sume Sk 5 302 (slovom päťtisícristodva korún slovenských) k rukám advokáta JUDr. J. V. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ namieta, že okresný súd zastavením konania v jeho právnej veci uznesením sp. zn. 16 C 64/04 z 27. septembra 2004 a krajský súd potvrdením uvedeného prvostupňového rozhodnutia uznesením sp. zn. 4 Co 270/04 z 30. novembra 2004 porušili jeho označené základné práva.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa zisťoval, či ochranu tomuto základnému právu neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jemu dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označeného práva.

O postupe a uznesení okresného súdu konal v odvolacom konaní krajský súd. Preto v súlade s ustanovením čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde nie je daná právomoc ústavného súdu na opätovné preskúmanie uznesenia súdu prvého stupňa. Vychádzajúc z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu ústavný súd sťažnosť proti okresnému súdu odmietol pre nedostatok právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa ustálenej súdnej praxe proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Ide o prípady závažných väd konania, keď je dovolanie prípustné, aj keď nie sú splnené podmienky uvedené v § 239 OSP. Okrem iného ide aj o prípad, ak bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle stabilnej súdnej praxe [pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. septembra 2001 sp. zn. 5 Cdo 102/01] rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím (II. ÚS 102/04).

V inej veci najvyšší súd v odôvodnení uviedol (rozsudok najvyššieho súdu z 28. februára 2001 sp. zn. 2 Cdo 114/2000): „Podľa § 237 písm. f) O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a tiež zakladá samostatný dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. aj vtedy, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.“

Dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnúť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 a § 239 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa ústavný súd konštatoval, že nevyužil v danej veci dovolanie (zo sťažnosti to nevyplýva) ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP.

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) bolo podľa názoru ústavného súdu v prípade sťažovateľa prípustné, čo potvrdzuje aj doterajšia súdna prax najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, podľa ktorého je dovolanie v prípadoch zmätočnosti konania, ktorá spočíva v odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku zastavenia konania [§ 237 písm. f) OSP], efektívnym prostriedkom ochrany práv účastníkov občianskeho súdneho konania (z publikovanej judikatúry je to R 50/97, z nepublikovanej judikatúry je to rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 43/98 z 25. marca 1999).

Nevyužitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno nahradzovať sťažnosťou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napríklad IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05).

Na základne uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nepodal a priamo sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd, v ktorej tvrdí také porušenie jeho procesných oprávnení, ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd uzavrel, že v jeho veci vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 nie je daná jeho právomoc. Preto sťažnosť v tejto časti z uvedeného dôvodu odmietol už po jej predbežnom prerokovaní.

Za porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy považuje sťažovateľ to, že zákonná sudkyňa, ktorej bola jeho vec pridelená, o jeho nároku, nerozhodla, ale konanie zastavila. Z uvedeného možno vyvodiť, že sťažovateľ namieta porušenie označeného základného práva iba z dôvodu arbitrárnosti záverov napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Keďže sťažovateľ nevyužil možnosť napadnúť predmetné rozhodnutie [čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a v spojení s § 237 ods. 1 písm. f) OSP] v rámci sústavy všeobecného súdnictva, na základe čoho ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť v časti týkajúcej sa porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 odmietol pre nedostatok svojej právomoci, musel ústavný súd s ohľadom na dôvody, ktorými sťažovateľ odôvodňuje porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (arbitrárnosť rozhodnutia), sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť z toho istého dôvodu.

Sťažovateľ namieta aj porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach. Podľa zistenia ústavného súdu bol spis v právnej veci sťažovateľa postúpený 7. februára 2005 na prejednanie a rozhodnutie Sociálnej poisťovni.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v konaní, ktoré skončilo právoplatným rozhodnutím krajského súdu doručeným jeho právnomu zástupcovi 25. januára 2005. Z uvedeného vyplýva, že jeho právna neistota vo vzťahu k namietaným postupom všeobecných súdov, ktorej odstránenie je zmyslom a účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, bola odstránená pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (23. marca 2005). V takej situácii už nemožno, pokiaľ ide o postup okresného súdu a krajského súdu, hovoriť o právnej neistote, pričom treba zdôrazniť, že krajský súd rozhodol vo veci už 27. septembra 2004. Preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd poznamenáva, že sťažnosť sťažovateľa, čo sa týka prípadných prietáhov v postupe Sociálnej poisťovne, nie je premietnutá do petitu sťažnosti, preto súc viazaný petitom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) sa touto nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2005